

Rajabbayeva va
Shorustamova – MMT42

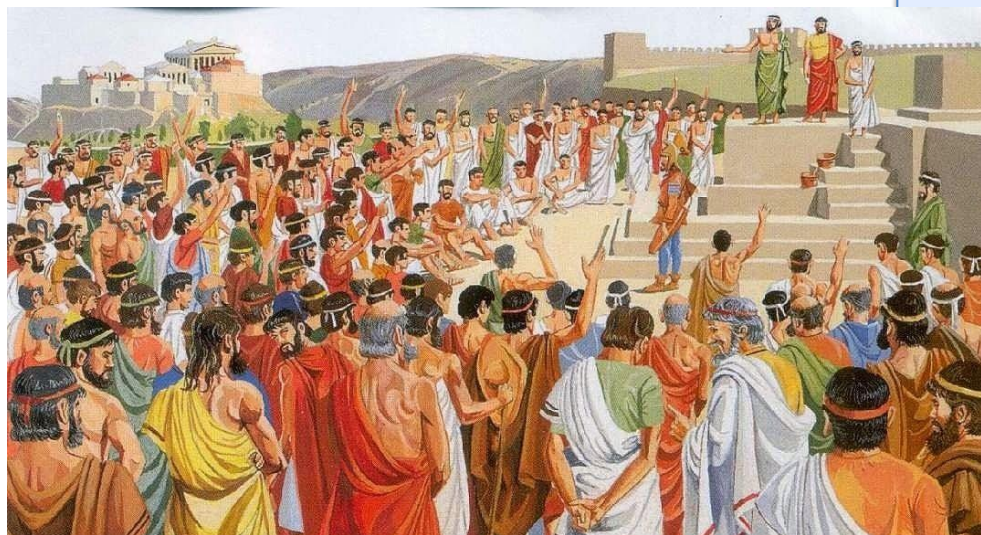
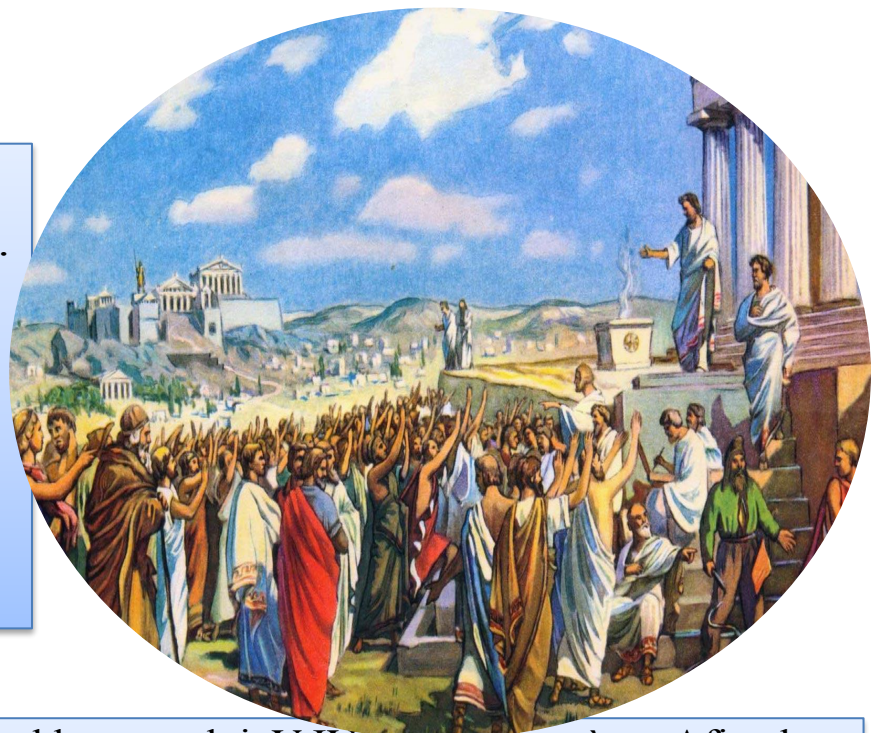
• **Demokratiya** („xalq

hokimiyati“) — barcha insonlar tenglik asosida va jamoaviy holatda qaror qabul qilish orqali jamiyatni boshqaradigan boshqaruv tuzumi. Demokratiyada fuqarolar erkinligi va tengligi qonunlarda mustahkamlangan, xalq hokimiyatchiligining vosita va shakllari amalda o‘rnatilgan va yuzaga chiqarilgan bo‘ladi.

Demokratiya davlat bilan inson munosabatlarini belgilaydi.

Demokratiyaning tarixiga nazar tashlasak uning ildizlari Qadimgi Yunonistonga borib taqaladi. Qadimgi Yunonistonda «**demokratiya**» atamasi teng huquqli fuqarolar yig`ini, fuqarolarning asosiy qismi ma`nolarida qo`llanilgan.

Miloddan avvalgi V-IV asrlarda bu g`oya Afinada o`z mumtoz shakliga ega bo`lgan. V asrning boshidan beri, ya`ni davlat lavozimlarini egallash uchun mulkiy cheklanishlar bartaraf etilgandan so`ng afinalik barcha fuqarolar qonunlarni muhokama qilish, ularga ovoz berish va hamjamiyat siyosatni ishlab chiqish jarayonida shaxsan ishtirok etish huquqidan foydalanganlar. Shuningdek, ular rotatsiya (almashinuv) tamoyili asosida egallanadigan lavozimlar, sud va ma`muriy qo`mitaga a`zolik, boshqaruvda qatnashish huquqidan ham foydalanganlar. .

- Afina shahrida 620 S, **Solon** qonunlari qabul qilindi, bular demokratiya asosining asosiy ustunidir.
- *Ushbu qonunlar insoniyat tarixi uchun muhim ahamiyatga ega edi, chunki bu shaharda qo'llaniladigan tabiat qonunlari (xudolar tomonidan boshqariladi) va inson qonunlari o'rtasida farq bor edi.*
- Shu vaqtdan boshlab Afinaning boshqaruv shakli "buyruq bergan" podshodan iborat emas, aksincha "qonun chiqargan" hukmdor edi. O'shandan beri, kimdir har safar buyruq olganida, u endi o'zboshimchalik bilan hukmronlik qila olmadi, balki qonun doirasiga amal qilishi kerak edi.

Demokratiyaning xususiyatlari

- -Demokratiyaning asosiy o'qi ham shaxsiy, ham jamoaviy huquqlarni himoya qilishga e'tiborni qaratib, markazlashgan hukumatlardan qochishdir. Bunday turdagi hukumatlardan qochish uchun demokratiya hokimiyatni turli darajadagi mahalliy va mintaqalarga bo'linadi.
- -Demokratiya insonning asosiy huquqlarini himoya qilish bilan bir qatorda, so'z va din erkinligini himoya qilish vazifasi borligini tan oladi. Xuddi shunday, sog'lom demokratiya ham imkoniyatlarning tengligi va jamiyatning siyosiy, iqtisodiy va madaniy hayotini rivojlantirishda ishtirok etish bilan tavsiflanadi.
- - O'z navbatida, demokratik davlatlar vaqti-vaqti bilan adolatli va erkin saylovlarni o'tkazishi, tegishli yoshdagi barcha fuqarolar uchun ovoz berishlari mumkin.
- -Demokratiya qadriyatlari bag'rikenglik, majburiyat va hamkorlikka asoslangan. O'z navbatida, fuqarolar siyosiy tizimda ishtirok etishlari shart va u o'z fuqarolarining erkinliklarini himoya qilishi kerak.

Demokratiya boshqaruv shakli sifatida

- **Siyosiy partiyalar**

Siyosiy partiyalarning mavjudligi sog'lom demokratiya sharoitida muhim ahamiyatga ega, chunki u g'oyalarning farqlanishiga imkon beradi va dasturlarning variantlarini ko'paytiradi. Tomonlarning ko'pligi orqali erkinlik bilan boshqariladigan ijtimoiy hayotning rivojlanishi kafolatlanadi. Bitta partiya bo'lsa, demokratiyaga tahdid soladi.

- **Umumiy saylov huquqi**

Umumiy saylov huquqiga kelsak, bu protseduradan iborat bo'lib, uning maqsadi erkin saylovlar o'tkazish orqali ko'pchilik fuqarolarning fikrlarini ma'lum qilishdir. Ovoz berish orqali fuqaro bir guruh nomzodlar to'g'risida o'z fikrini bildiradi, o'zi xohlaganidan birini tanlaydi.

Demokratiya qadriyatlari

Ozodlik

Erkinlik o'zini o'zi boshqarish qobiliyatini va bir qator ijtimoiy majburiyatlarni o'z zimmasiga olishni talab qiladi. Ushbu qiymat barcha fuqarolarga, xoh siyosiy rahbarlar bo'lsin, xoh omma ta'siriga ega bo'lmagan odamlar bo'lsin.

Tenglik

Bu ba'zi bir imtiyozli guruhlar tarkibida biron bir turdagi favoritizm bo'lmasdan, barcha shaxslarning bir xil majburiyat va huquqlarga ega bo'lishini kafolatlashga intiladi.

adolat

Ba'zi demokratlar adolatni "har kimga o'ziniki berishga" intiladigan doimiy iroda deb ta'rif berishadi. Adolat jamoalar ichida xavfsizlik, tartib va tinchlikni kafolatlaydigan umumbashariy fazilat deb hisoblanadi.

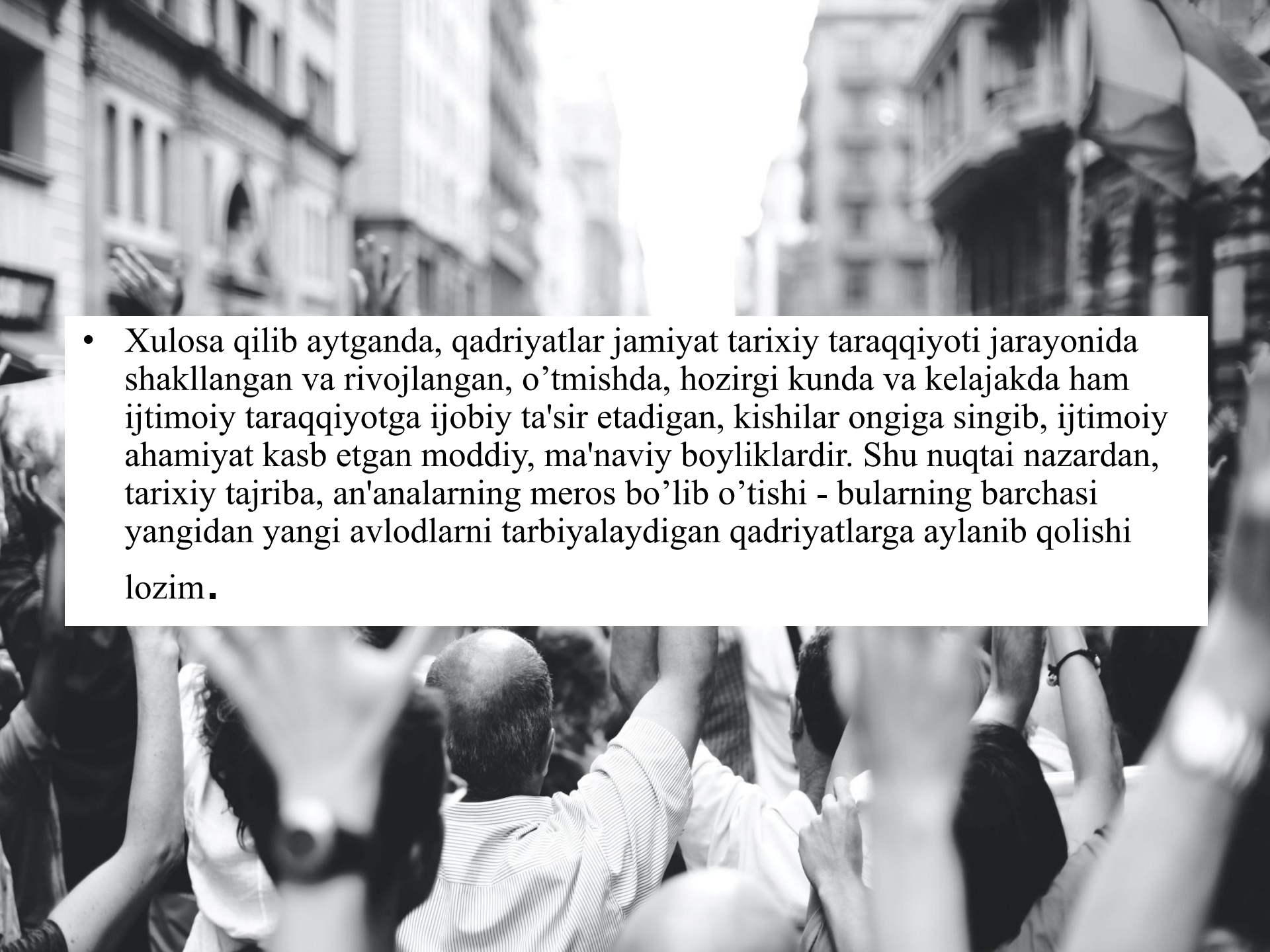
- O'zbekistonda demokratik jamiyat qurishda milliy qadriyatlardan tashqari diniy qadriyatlarimizga ham alohida o'rin berilayotganligi tasodif hol emas. Chunki milliy va diniy qadriyat o'rtasida qancha chegara yo'q. Ular doimiy ravishda o'zaro bog'liq holda namoyon bo'ladi, bir-biri bilan muloqotda, birgalikda mavjud bo'ladi. Milliy va diniy qadriyatlar mutelikdan, fikr qaramligidan qutulish, milliylik o'zlikni anglashga xizmat qilishi bilan ular jamiyatni demokratik umumbashariy tamoyillarning qaror topish zamin yaratadi.

Sharq demokratiyasi

- Sharq mamlakatlari, asosan, aholisining ko'pchilik qismi musulmon
- ma'naviyatidan bahra olgan hududlarga xos bo'lgan demokratik qoidalar majmuining o'ziga xos shakl va mazmunda namoyon bo'lishidir. Sharqona demokratiya milliy
- bosqlik, andisha, yoshi ulug'larga hurmat, o'zaro maslahat, har qanday keskin
- masalada ham tomonlarning kelishuvlariga asoslanadigan faoliyatdir. Ana shu
- xususiyatlari bilan ushbu ijtimoiy tushuncha G'arb demokratiyasidan farq qiladi.

-
- Xulosa qilib aytganda, qadriyatlar jamiyat tarixiy taraqqiyoti jarayonida shakllangan va rivojlangan, o'tmishda, hozirgi kunda va kelajakda ham ijtimoiy taraqqiyotga ijobiy ta'sir etadigan, kishilar ongiga singib, ijtimoiy ahamiyat kasb etgan moddiy, ma'naviy boyliklardir. Shu nuqtai nazardan, tarixiy tajriba, an'analarning meros bo'lib o'tishi - bularning barchasi yangidan yangi avlodlarni tarbiyalaydigan qadriyatlarga aylanib qolishi lozim.

E'tiboringiz
uchun
rahmat!

